

Elva goda råd till journalister från Videnskab.dk

1. HITTA DEN RÄTTA EXPERTEN

Forskare kan berika en nyhetshistoria med fakta och trovärdighet. Men ingen är expert på allting, så kontrollera om din källa har kunskap om just det ämne du har i fokus.

2. KONTROLLERA OM FORSKNINGEN HAR PRESENTERATS I EN VETENSKAPLIG TIDSKRIFT

I allmänhet publiceras den mest trovärdiga forskningen i vetenskapliga tidskrifter med *peer review* (det vill säga opartiska forskare har godtagit undersökningen).

3. KOM IHÅG: EN ENSKILD UNDERSÖKNING ÄR INTE DEN SLUTGILTIGA SANNINGEN

Om en ny undersökning pekar i helt annan riktning än tidigare forskning ska du vara kritisk. Det är mycket sällan en enskild undersökning kullkastar årtionden av forskning och kunskap.

4. TALA ALLTID MED MINST EN OBEROENDE FORSKARE

När du skriver om en ny undersökning eller om ett uppseendeväckande påstående av en forskare bör du få minst en annan forskare att bedöma undersökningen eller påståendet.

5. VAR UPPMÄRKSAM PÅ INTRESSEKONFLIKTER

Forskning betalas alltid av någon – ofta av fonder eller företag. Det betyder inte nödvändigtvis att forskningen är sämre eller mindre trovärdig, men glöm inte att vara kritisk.

6. UNDVIK FALSK BALANS

Vetenskap är inte åsikter. Om du ställer två forskare med olika uppfattning emot varandra bör du göra det klart vilken uppfattning som har det bredare vetenskapliga stödet.

7. AKTA DIG FÖR TYPISKA MISSTAG NÄR DU TALAR OM STATISTIK

Var försiktig när en undersökning finner en korrelation (ett statistiskt samband) mellan två saker, till exempel mellan att dricka rödvin och leva länge. Det betyder inte nödvändigtvis att det är vinet som förlänger livet (kausalitet) – det kan vara många andra orsaker som spelar in.

8. UNDVIK ATT ÖVERDRIVA TAL

Akta dig för att sprida onödig rädsla eller grundlöst hopp när du skriver nyheter om forskning som uppvisar risker eller effekter. Berätta alltid om absoluta tal, inte bara om relativa. En relativ ökning med 100 % låter stor, men i absoluta tal kan det handla om att något ökar från 2 till 4.

9. VAR UPPRIKTIG I FRÅGA OM OSÄKERHET – OCKSÅ I RUBRIKEN

Att vara öppen om brister och vetenskaplig osäkerhet gör din berättelse mera trovärdig, så låt bli att gömma förbehållen längst nere i artikeln.

10. VÄLJ ALLTID DINA FALL MED OMSORG

Ibland kan fallbeskrivningar ge mottagarna en förvängd bild av verkligheten. Om du vill vara säker på att du inte vilseleder dina läsare bör du välja fall som är representativa för forskningen.

11. MÖSS ELLER MÄNNISKOR? FRÅGA OM FORSKNINGSMETODEN

Några forskningsmetoder ger mera solid kunskap än andra. Fråga forskarna vilka slutsatser man kan dra på basis av undersökningsmetoden. När du skriver om hälsoforskning kan evidenspyramiden hjälpa dig att utvärdera vilka undersökningar som är de mest trovärdiga.

Dessa råd har formulerats av den danska vetenskapstidskriften *Videnskab.dk*. Översättningen är gjord av **Lars Hertzberg**. Närmare förklaringar ges på adressen videnskab.dk/journalistik.